

DE EIKENKAMEELHALSHOUTWESP *XIPHYDRIA LONGICOLLIS* IN
NEDERLAND (HYMENOPTERA: XIPHYDRIIDAE)

Ad Mol

De larven van houtwespen van het genus *Xiphydria* leven in hout van loofbomen. Het hout is taai substraat, maar de larven krijgen hulp van schimmels die het hout voorverteren. Uit Nederland waren drie soorten *Xiphydria* bekend, maar in 2020 werd een nieuwe soort aangetroffen: de eikenkameelhalshoutwesp *Xiphydria longicollis*. Deze fraaie wesp is aan een opmars bezig in West-Europa en de verwachting is dat er de komende jaren meer meldingen zullen komen. Naar aanleiding van de vondst werden de foto's op Waarneming.nl van dit genus kritisch bekeken en daarbij kwam de derde Nederlandse waarneming van *X. betulae* boven water.

INLEIDING

De kleine bladwespenfamilie Xiphydriidae telde in ons land drie soorten: de zwarte kameelhalshoutwesp *Xiphydria betulae* (Enslin, 1911) (Mol 1994), de gewone kameelhalshoutwesp *X. camelus* (Linnaeus, 1758) en de rode kameelhalshoutwesp *X. prolongata* (Geoffroy, 1785) (Van Ooststroom 1976). Op 24 juli 2020 ontdekte Noud Sommers in zijn tuin in Nuland (Noord-Brabant) een insect dat hij niet kende en hij stuurde een foto naar het bureau van EIS Kenniscentrum Insecten (fig. 1). Op basis van deze foto kon het dier worden geïdentificeerd als een vrouwtje van *X. longicollis*

(Geoffroy, 1785). Anderhalve maand later plaatste Harry van Buggenum een foto van een mannetje van deze soort op Waarneming.nl, gemaakt op 4 september 2020 in De Hamert (Limburg) (fig. 2). Het is een nieuwe soort voor ons land.

Xiphydria longicollis is een van de zes Centraal-Europese soorten van dit genus. De soort is in een groot aantal landen gevonden, van België (Ravoet 2020) en Groot-Brittannië (Shaw & Liston 1985) in het westen via Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk, Italië (Taeger et al. 2006) tot centraal Europees Rusland en de Krim

Figuur 1. *Xiphydria longicollis* ♀, Nuland, 24.VII.2020. Foto Noud Sommers.

Figure 1. *Xiphydria longicollis* ♀, Nuland, 24.VII.2020. Photo Noud Sommers.

Figuur 2. *Xiphydrya longicollis* ♂, De Hamert, 4.IX.2020. Foto Harry van Buggenum.

Figuur 2. *Xiphydrya longicollis* ♂, De Hamert, 4. IX.2020. Photo Harry van Buggenum.

Figuur 3. *Xiphydrya prolongata* ♀, Werkendam Kooigat, 8.VII.2002. Foto Ad Mol.

Figure 3. *Xiphydrya prolongata* ♀, Werkendam Kooigat, 8.VII.2002. Photo Ad Mol.

(Belokobylskij & Lelej 2017) in het oosten. Maar ondanks dit grote areaal is de soort nergens algemeen. In Duitsland heeft *X. longicollis* een tijdje op de rode lijst gestaan, maar volgens Taeger et al. (1998) bleek dat niet houdbaar omdat verschillende nieuwe vindplaatsen werden ontdekt en de soort minder bedreigd was dan aanvankelijk leek. Overigens is *X. longicollis* op verschillende plaatsen in Europa pas relatief recent ontdekt, zoals in Groot-Brittannië (Shaw & Liston 1985, Halstead 1992, Verdcourt 1996, Bacon 2007) of herontdekt, zoals in Polen (Król 1984). Dit sluit goed aan bij de waarnemingen in Nederland en België.

NEDERLAND

Het eerste exemplaar van *X. longicollis*, een vrouwtje (fig. 1), werd op 24 juli 2020 door Noud Sommers gefotografeerd in een tuin van ongeveer 4000 m² in het centrum van het dorp Nuland (Amersfoortcoördinaten 158.37-414.80). De tuin is deels ingericht als cultuurtuin en deels als natuurtuin met veel dood hout, waaronder vrij veel inlands eikenhout. Tineke Cramer en de

auteur hebben de locatie bezocht op 29 juli 2020, maar *X. longicollis* werd niet aangetroffen. In enkele houtstapels met veel eikenhout troffen we wel enkele uitvliegopeningen aan, ronde gaatjes met een diameter van 3-4 mm. Maar omdat ook andere houtbewonende insecten dergelijke openingen maken, is dat geen bewijs dat *X. longicollis* zich ter plaatse heeft ontwikkeld. Het tweede exemplaar, een mannetje (fig. 2), werd op 4 september 2020, op een regenachtige dag geklopt van laaghangende takken van struiken langs de Twistedenweg in De Hamert (AC 209.49-391.28). Om welke soort struik het precies ging kon niet meer worden achterhaald, maar ter plaatse stonden jonge en oude eiken, ruwe berk, lijsterbes en vuilboom. De beide vindplaatsen zijn aangegeven in figuur 10.

HERKENNING

Vrouwtjes van *X. longicollis* zijn eenvoudig te onderscheiden van de andere inlandse *Xiphydrya*'s door de aanwezigheid van opvallende witte zijvlekken op het abdomen in combinatie met de kleur van de poten. Deze zijn zwart of donker-

Figuur 4. *Xiphydria camelus* ♀, Rheden, 13.VII.2020. Foto Tineke Cramer.

Figure 4. *Xiphydria camelus* ♀, Rheden, 13. VII.2020. Photo Tineke Cramer.

Figuur 5. *Xiphydria prolongata* ♂, Heusden, 31.V.2003. Foto Ad Mol.

Figure 5. *Xiphydria prolongata* ♂, Heusden, 31. V.2003. Photo Ad Mol.

bruin met een helder witte basis van de tibia bij *X. longicollis*, en rood bij de andere soorten. Een tabel voor de zes Centraal-Europese soorten wordt hieronder gegeven.

Xiphydria's zijn in het algemeen niet moeilijk op naam te brengen. Maar men moet er op bedacht zijn dat normaal zwarte soorten in niet geheel uitgekleurde toestand soms bruinachtig kunnen zijn en dan verward kunnen worden met

X. prolongata die een rood of roodbruin achterlijf heeft. Bij *X. prolongata* is echter ook in niet uitgekleurde toestand het borststuk donkerder dan het achterlijf, terwijl de normaal zwarte soorten in niet uitgekleurde toestand helemaal egaal van kleur zijn. Bij kleine mannetjes (< 8 mm) is het zaak goed naar alle kenmerken te kijken omdat de verschillen tussen de soorten soms minder duidelijk zijn dan bij vrouwtjes. De variatie in grootte kan bij *Xiphydria* aanzienlijk zijn.

- 1 Achterlijf met rij witte of lichtgele zijvlekken (fig. 4, 6). Tergieten zwart of rood. Tarsaalklauwen met een eindtand én een subapicale tand. Poten ♀ zwart met basis van tibiae helder wit óf poten rood. Anaalcel voorvleugel in het midden samengetrokken, maar wel uit één doorlopende cel bestaand (fig. 3, 5) . . . . . **Subgenus *Xiphydria* 2**
- Achterlijf geheel donkerbruin tot zwart, met maximaal de hoeken van de tergieten iets lichter bruin (fig. 8). Tarsaalklauwen alleen met eindtand, zonder subapicale tand. Poten ♀ donkerbruin tot zwart zonder witte basis van tibiae. Anaalcel voorvleugel in het midden samengetrokken waardoor (vrijwel steeds) twee gescheiden cellen ontstaan (fig. 8) . . . . . **Subgenus *Konowia* 9**
- 2 ♀: zaagschede aanwezig en tot ver achter het abdomen uitstekend (fig. 1, 3, 4) 3
- ♂: geen zaagschede (fig. 2, 5-7) 6

- 3 Antennen met segment III ca. $1,5 \times$ zo lang als segment II, segment II ongeveer even lang als of iets langer dan segment IV. Basis van midden- en achtertibia geelwit en duidelijk lichter dan de rest van de tibia 4
- Antennen met segment III $> 2 \times$ zo lang als segment II, segment II meestal iets korter dan segment IV. Midden- en achtertibia egaal gekleurd zonder duidelijk lichtere basis 5
- 4 Achterlijf op een aantal geelwitte zijvlekken na geheel zwart. Femur donkerbruin tot zwart . . . .
. . . . . *Xiphydria longicollis*
Twee vindplaatsen (fig. 10).
- Achterlijf zwart (op de geelwitte vlekken aan de zijkant na) met tenminste bovenzijde middelste segmenten rood. Femur grotendeels of geheel rood . . . . . *Xiphydria prolongata*
Algemeen (fig. 11).
- 5 Bovenzijde kop zwart met twee korte geelwitte strepen ongeveer halverwege de ogen en de achterkant van de kop . . . . . *Xiphydria camelus*
De meest algemene *Xiphydria* (fig. 12).
- Bovenzijde kop zwart met twee onregelmatige lichtgele strepen die lopen van de achterkant van de kop tot aan de ogen . . . . . *Xiphydria picta*
Niet uit Nederland bekend, vermoedelijk wel uit België (Magis 2006).
- 6 Bosje lichtbruine, dikke, stevige haren op het midden van sternieten V, VI en VII (fig. 6b).
Antenne met segment II tenminste $0,5 \times$ zo lang als segment III en ongeveer even lang als of iets langer dan segment IV 7
- Geen bosje stevige haren in het midden van sterniet V-VII, hoogstens enkele losse langere haren.
Antenne met segment II korter dan de helft van segment III en ook korter dan segment IV 8
- 7 Achterlijf zwart met witte zijvlekken. Femur donkerbruin tot zwart (fig. 2) . . . *Xiphydria longicollis*
- Achterlijf met tenminste de segmenten III-VI rood met witte zijvlekken (fig. 5-6), soms het hele achterlijf rood vanaf segment II. Femur grotendeels of geheel rood . . . . . *Xiphydria prolongata*
Let op! Bij ♂ met dichte vleugels (fig. 6a) zijn de rode tergieten bij *X. prolongata* soms lastig te zien.
- 8 Kop in voorzicht zwart met alleen aan de bovenzijde twee korte lichtgele strepen die de ogen niet bereiken. Borststuk zwart met alleen de hoeken van het pronotum en de tegulae geelwit . .
. . . . . *Xiphydria camelus*
- Kop in voorzicht met een uitgebreide geelwitte tekening. Borststuk, naast de tegulae, vaak met de hele achterrand van het pronotum en vlekken op mesonotum en zijkant borststuk lichtgeel . . . . . *Xiphydria picta*
- 9 Antennen ♀ korter dan borststuk, vanaf antennesegment IV hoogstens $1,5 \times$ zo lang als breed.
Apicale deel van zaagschede ongeveer even lang als basale deel. Lengte ♀ 9 mm of meer (fig. 8-9), ♂ 6-10 mm . . . . . *Xiphydria betulae*
Drie vindplaatsen (fig. 13).
- Antennen ♀ langer dan het borststuk, vanaf segment IV tenminste $2 \times$ zo lang als breed. Apicale deel van zaagschede ongeveer $0,6 \times$ zo lang als basale deel. Lengte ♀ < 9 mm, ♂ onbekend . . .
. . . . . *Xiphydria megapolitana*
Niet in Nederland en België.

LEVENSWIJZE

De larve van *X. longicollis* ontwikkelt zich in hout, zoals ook de andere leden van de familie Xiphydriidae en de echte houtwespen, de Siricidae. Omdat hout weinig voedzaam is leven de larven in symbiose met fungi die voor de noodzakelijke nutriënten zorgen. Sporen van deze fungi worden tegelijk met de eieren door de vrouwtjes afgezet. De sporen worden al tijdens het larvestadium door de wespen verzameld en opgeslagen in zogenaamde mycangia, een soort klieren die zich in het achterlijf van de vrouwtjes bevinden, direct boven de basis van de legboor. Šrůtka et al. (2007) hebben door middel van DNA-analyse vastgesteld dat het bij de *Xiphydria*-soorten gaat om de berkenhoutschoolzwam *Daldinia decipiens*, die in ons land uiterst zeldzaam is (NMV 2020) en om *Entonaema cinnabarina*, een soort waarvan de vruchtlichamen nooit in Nederland zijn gevonden. De onderzoekers troffen *Daldinia* aan bij vrouwtjes van *X. camelus* en *Entonaema* bij *X. prolongata*. In *X. longicollis* werden beide fungi aangetroffen. Dit roept wel vragen op. *Xiphydria camelus* en *X. prolongata* zijn beide algemeen in ons land (fig. 11-12), maar de schimmels worden als zeldzaam beschouwd, op basis van de vondsten van vruchtlichamen. Blijkbaar zijn de schimmels helemaal niet zo zeldzaam, maar komen de paddenstoelen zelden tot ontwikkeling.

De meeste *Xiphydria*'s leven als larve in zogenaamde zachthoutsoorten, zoals berk *Betula*, els *Alnus* en populier *Populus*. Voor *X. longicollis* gaat dat slechts ten dele op. Veel auteurs noemen eik *Quercus*, esdoorn *Acer* (Shaw & Liston 1985) en soms ook iep *Ulmus* als voedsel (Kraus 1997). Dat zijn hardhoutsoorten die meer inspanning van de larven vragen. Schimitschek (1935) beschrijft uitvoerig de aantasting door *X. longicollis* van eiken waarvan de boomtoppen waren afgestorven (in het Duits 'gipfel- of wipfeldürre Eichen'). De larven werden daar massaal aangetroffen in het spinthout, waar ze zich gedurende een tot drie jaar ophielden, maar niet in het nog hardere kernhout.

Voor de verpopping legt de larve een zogenaamde poppenwieg aan, vlak onder de eikenschors met de kop naar buiten gericht zodat de uitgekomen adult zich alleen een weg door de eikenschors naar buiten hoeft te knagen. Schimitschek (1935) constateert verder dat de aantasting door *X. longicollis* vooral begint in de sterkste zijtakken van de boomkroon en zich geleidelijk voortzet in de lagere delen van de eikenstam. Hij constateert ook een schimmelinfectie in het door *X. longicollis* aangetaste hout. Mogelijk duidt hij hier op de symbiotische fungi waarvan het bestaan in 1935 nog niet bekend was.

Al met al beschouwt Schimitschek (1935) *X. longicollis* als een schadelijke soort die het waardevolle eikenhout aantast. Deze opvatting is lange tijd blijven bestaan, onder meer in het standaardwerk over schadelijke soorten in Europese bossen (Eichhorn 1982). Liston (1997) neemt daar stelling tegen en geeft aan dat de afgenomen vitaliteit van eiken het gevolg is van een combinatie van stress door droogte, verontreiniging en ontbladering door bladetende insecten. Hij noemt de aantasting door *X. longicollis* slechts een secundaire factor die niet verantwoordelijk is voor de achteruitgang van eiken in Europa. Verder meldt hij dat als voedselbomen slechts zomereik *Quercus robur*, spaanse aak *Acer campestre* en gewone esdoorn *Acer pseudoplatanus* zijn aangetoond. Kraus (1997) tenslotte behandelt uitvoerig de levenswijze van *X. longicollis* en breidt het lijstje van Liston uit met gladde iep *Ulmus minor*, ruwe berk *Betula pendula*, peer *Pyrus*, kers *Prunus* en paardenkastanje *Aesculus hippocastaneum*. Ook wijst hij er op dat es *Fraxinus* blijkbaar vermeden wordt door *X. longicollis*. Maar hij is het eens met Liston dat eiken die om andere redenen te lijden hebben van vitaliteitsvermindering snel kunnen worden aangetast door houtbewonende insecten. Voorts geeft hij nog kleine aanvullingen op de levenswijze zoals die al eerder door Schimitschek (1935) was beschreven. Zo constateert hij dat de dikke en moeilijk doordringbare bast van vitale eiken snel kan leiden tot hoge mortaliteit van *X. longicollis*. Dit zou de reden kunnen zijn dat het optimale

Figuur 6. *Xiphydria prolongata* ♂, a. Bokhoven, 9.vii.2016. Foto Tineke Cramer, b. Heusden, 31.v.2003, detail ventrale haarborstels. Foto Ad Mol.

Figuur 6. *Xiphydria prolongata* ♂, a. Bokhoven, 9.vii.2016. Foto Tineke Cramer, b. Heusden, 31.v.2003, detail ventral hairbrushes. Photo Ad Mol.

biotoop van deze soort zou liggen in de afgestorven boomkronen van verder nog vitale eiken of door de bliksem getroffen eiken.

De vliegtijd is volgens Schimitschek (1935) van eind juli tot eind september. Kraus (1997) geeft een vliegtijd aan tussen de eerste week van juli en eind september, met een kleine piek van de laatste week van juli tot medio augustus. De vondsten van de Nederlandse exemplaren vallen binnen deze vliegtijd.

DE ANDERE XIPHYDRIA'S

Figuur 10-13 laten duidelijk zien dat *X. camelus* de algemeenste is van de drie andere *Xiphydria*-soorten, met een verspreiding die bijna heel Nederland dekt. Alleen in Zuidwest-Nederland, het noorden van Noord-Holland en op de Waddeneilanden is de soort schaars of ontbreekt. Mogelijk mijdt deze soort de zoutere delen van ons

Figuur 7. *Xiphydria camelus* ♂, Rosmalen, Maliskamp, 3.v.2020. Foto Tineke Cramer.

Figure 7. *Xiphydria camelus* ♂, Rosmalen, Maliskamp, 3.v.2020. Photo Tineke Cramer.

land. De soort heeft een breed scala aan voedselplanten (Eichhorn 1982), maar vaak worden elzen *Alnus* genoemd, vooral afstervende elzen door verdroging. *Xiphydria prolongata* is nummer twee, met het zwaartepunt in het middenwesten van Nederland. Er is relatief weinig concreets bekend over de voedselplantkeuze, maar meestal wordt uitgegaan van populier *Populus* en wilg *Salix*. De zeldzaamste van de drie is *X. betulae*, waarvan slechts twee waarnemingen uit ons land bekend waren (Vijlen en Tilburg).

Voor de volledigheid heb ik alle eerdere waarnemingen van *Xiphydria* tot 1 augustus 2020 op Waarneming.nl nagelopen om er zeker van te zijn dat *X. longicollis* toch al niet in ons land was gevonden, maar wellicht niet was herkend. Dat bleek niet het geval, maar tot mijn verrassing kwam ik wel een foto tegen van *X. betulae* onder de naam *X. camelus* (fig. 9), gemaakt bij Roermond, De Weerd (AC 195.904-358.226) door Dion Nijskens op 29 april 2019. Dat is dus de derde vondst van deze zeldzame soort in ons land die tot voor kort *Konowia betulae* heette. Voor zover bekend plant deze soort zich voort in dode berkentakken.

Figuur 8. *Xiphydria betulae* ♀, Vijlenerbos, 21.v.1991. Foto Ad Mol.

Figure 8. *Xiphydria betulae* ♀, Vijlenerbos, 21.v.1991. Photo Ad Mol.

De vliegtijd van *X. camelus* is van eind april tot medio augustus in één generatie, met een duidelijke piek van medio mei tot eind juni. *X. prolongata* heeft ook één generatie, maar vliegt iets later: van begin mei tot eind september met een piek van begin juni tot begin augustus. Data van binnenshuis uitgekweekte exemplaren, soms al uit januari, februari of maart, zijn hier niet meegerekend. De drie vondsten van *X. betulae* zijn gedaan tussen eind april en eind mei.

CONCLUSIE

Het lijkt er op dat *X. longicollis* bezig is met een bescheiden opmars in West-Europa. Dat blijkt uit de literatuurgegevens voor bijvoorbeeld Groot-Brittannië, maar ook voor België. Ravoet (2020) meldt dat alle oudere vermeldingen verkeerde determinaties betreffen, maar dat waarnemingen uit 2015 en 2019 wel kloppen. Inmiddels zijn in België ook vondsten gemeld uit 2020 (pers. med. J. Ravoet). De eerste Nederlandse vondsten passen goed in dat beeld. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat *X. longicollis* door menselijk handelen, zoals het transport van hout, in onze omgeving terecht is gekomen. De soort was altijd

Figuur 9. *Xiphydria betulae* ♀, Roermond, De Weerd, 29.iv.2019. Foto Dion Nijskens.

Figure 9. *Xiphydria betulae* ♀, Roermond, De Weerd, 29.iv.2019. Photo Dion Nijskens.

al in lage aantallen in Centraal-Europa aanwezig en heeft vermoedelijk ons land op eigen kracht bereikt. In hoeverre klimaatverandering daarbij een rol heeft gespeeld is onzeker. Het ligt dan ook niet voor de hand om *X. longicollis* als een exoot te beschouwen. De levenswijze van deze soort verschilt van de andere drie inlandse *Xiphydria*'s in de voorkeur voor hardhout, zoals eik, voor de larvale ontwikkeling en in de wat latere vliegtijd.

DANKWOORD

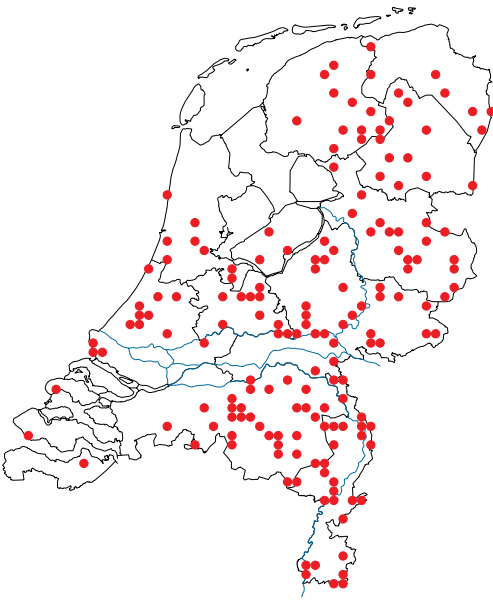
Ik wil graag Noud Sommers (Nuland), Harry van Buggenum (Susteren) en Dion Nijskens (Roermond) bedanken voor hun toestemming om de door hen gemaakte foto's te mogen gebruiken voor dit artikel. Verder bedank ik Theo Peeters (Tilburg) voor het noteren van de vindplaatsgegevens van *Xiphydria* in de collectie van Naturalis, Jorgen Ravoet (Weerde, België) voor het kritisch doorlezen van het artikel en het geven van enkele aanvullingen, alsmede mijn echtgenote Tineke voor een aantal foto's.

Figuur 10. Vindplaatsen van *Xiphydria longicollis* in Nederland.
 Figure 10. Records of *Xiphydria longicollis* in the Netherlands.

Figuur 11. Vindplaatsen van *Xiphydria prolongata* in Nederland.
 Figure 11. Records of *Xiphydria prolongata* in the Netherlands.

Figuur 12. Vindplaatsen van *Xiphydria camelus* in Nederland.
 Figure 12. Records of *Xiphydria camelus* in the Netherlands.

Figuur 13. Vindplaatsen van *Xiphydria betulae* in Nederland.
 Figure 13. Records of *Xiphydria betulae* in the Netherlands.

LITERATUUR

- Bacon, L. 2007. *Xiphydria longicollis* (Geoffroy), Hardwick wood, Cambridgeshire (vc29). – Sawfly Study Group Newsletter 3: 5-6.
- Belokobylskij, S.A. & A.S. Lelej 2017. Annotated catalogue of the Hymenoptera of Russia. Volume 1. Symphyta and Apocrita: Aculeata. – Proceedings of the Zoological Institute of the Russian Academy of Sciences, Supplement 6: 1-475.
- Eichhorn, O. 1982. Familienreihe Siricoidea. – In: W. Schwenke (ed.): Die Forstschädlinge Europas. Paul Parey, Singhofen: 196-231.
- Halstead, A.J. 1992. A second record of *Xiphydria longicollis* (Geoffroy) (Hymenoptera: Xiphydriidae) in Britain. – British Journal of Entomology and Natural History 5: 23.
- Kraus, M. 1997. Zur Verbreitung und Lebensweise der Eichenschwertwespe *Xiphydria longicollis* (Geoffroy, 1785) in Bayern (Hym.: Symphyta, Fam. Xiphydriidae). – Galathea 13: 89-106.
- Król, A. 1984. *Xiphydria longicollis* Geoffr. (Hymenoptera, Siricidae) - a new locality in Poland. – Polskie Pismo Entomologiczne 53: 679-682. [in Pools]
- Liston, A.D. 1997. Increasing abundance of *Xiphydria longicollis* (Geoffroy) linked to poor health of mature broadleaved trees in Germany and England (Hym., Xiphydriidae). – Sawfly News 1: 26-29.
- Magis, N. 2006. Apports à la chorologie des Hyménoptères Symphytes de Belgique et du Grand-Duché de Luxembourg. xxxi. – Notes fauniques de Gembloux 59: 23-30.
- Mol, A.W.M. 1994. *Neurotoma mandibularis* en *Konowia betulae*, twee opmerkelijke nieuwe bladwespen voor de Nederlandse fauna (Hymenoptera: Symphyta). – Entomologische Berichten 54: 186-190.
- NMV 2020. Verspreidingsatlas Paddenstoelen: *Daldinia decipiens*. – Verspreidingsatlas.nl/0588040. [geraadpleegd 2.viii.2020]
- Ooststroom, S. J. van, 1976. De Nederlandse Symphyta (halm-, hout- en bladwespen). Naamlijst. – Wetenschappelijke Mededelingen K.N.N.V. 144: 1-24.
- Ravoet, J. 2020. The status of the sawfly *Xiphydria longicollis* (Hymenoptera: Xiphydriidae) in Belgium. – Bulletin van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie 156: 17-21.
- Schimitschek, E. 1935. Forstschädlingaufreten in Österreich 1927 bis 1933. – Centralblatt für das gesamte Forstwesen 61: 208-221.
- Shaw, M.R. & A.D. Liston 1985. *Xiphydria longicollis* (Geoffroy) (Hymenoptera: Xiphydriidae) new to Britain. – Entomologist's Gazette 36: 233-235.
- Šrůtka, P., S. Pažoutová & M. Kolařík 2007. *Daldinia decipiens* and *Entonaema cinnabarina* as fungal symbionts of *Xiphydria* wood wasps. – Mycological Research 111: 224-231.
- Taeger, A., E. Altenhofer, S.M. Blank, E. Jansen, M. Kraus, H. Pschorn-Walcher & C. Ritzau 1998. Kommentare zur Biologie, Verbreitung und Gefährdung der Pflanzenwespen Deutschlands (Hymenoptera, Symphyta). – In: A. Taeger & S.M. Blank (eds.), Pflanzenwespen Deutschlands (Hymenoptera, Symphyta). Kommentierte Bestandsaufnahme. Goecke & Evers, Keltern-Weiler: 49-135.
- Taeger, A., S.M. Blank & A.D. Liston 2006. European sawflies (Hymenoptera: Symphyta) - a species checklist for the countries. – In: S.M. Blank & A. Taeger. (eds.): Recent Sawfly Research: Synthesis and Prospects. Goecke & Evers, Keltern-Weiler: 399-504.
- Verdcourt, B. 1996. *Xiphydria longicollis* (Geoffroy in Fourcroy) (Hymenoptera: Xiphydriidae) in Maidenhead, Berkshire. – British Journal of Entomology and Natural History 9: 166.

SUMMARY

Xiphydria longicollis in the Netherlands (Hymenoptera: Xiphydriidae)

On July 24, 2020, a female of *Xiphydria longicollis* was photographed in a garden in the Dutch village of Nuland, in the province of Noord-Brabant. A male was found on September 4, 2020, in the nature area De Hamert in the province of Limburg. After *X. camelus*, *X. prolongata* and *X. betulae* it is the fourth species of the family Xiphydriidae in the Netherlands. The third Dutch specimen of *X. betulae* was recorded from Roermond, in the province of Limburg.

A.W.M. Mol
Rosmalen
awm.mol@hccnet.nl